

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane

Corespondințele să adresează redacțiunii
„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
ADMINISTRAȚIUNEA
Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

PARTEA OFICIALĂ

PARTEA NEOFICIALĂ

Nr. 2401 Șc. ex 1906.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de *profesor* la Institutul pedagogic diecezan gr. or. român din Caransebeș pentru obiectele: *Limba și literatura română, Limba și literatura maghiară și Istorie* se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fix anual 1600 cor.
2. Dela definitivare în relut de cvartir 400 cor.
3. Dreptul la 5 cvinevenii à 160 cor., socotindu-se acestea dela definitivare.
4. Dreptul la penziune în sensul Statutelor de penziune.

Competenți pot fi numai Români gr. or. și au să producă:

1. Atestat de botez.
2. Atestat de maturitate.
3. Absolutoriu dela univezitate despre studii pedagogice sau filozofice.
4. Eventuale atestate de cenzură.
5. Atestate despre eventuale servicii de până acuma.

Caransebeș din ședința conzistorială ținută în 14 Iulie 1906.

Din însărcinarea Prea Sântitului Domn

[59 2—3]

Episcop diecezan:

FILARET MUSTA m. p.
Arhimandrit, Vicariu episcopesc.

Cercetări istorice

în Arhiva patriarhală din Carloveț.

(Continuare și fine.)

Nici revoluționarii nu au stat cu mâinile în sin și ei s'au adresat cătră Patriarhul rugându-l ca să-i sprijinească în contra Austriei, scriind însuși Francisc Racoți Patriarhului de datul Gyöngyös 6 Septemvrie 1704, care scrisoare și astăzi se mai află în Arhiva din Carloveț. Scrisoarea revoluționarului Racoți Patriarhul însă nu a luat-o în samă. — Sârbii pretutindea au fost de revoluționari alungați așa de groaznic, cât și episcopia lor din Oradea-mare s'a nimicit, iară Episcopia Ienopoliei de frica revoluționarilor s'a strămutat la Arad sub protectoratul armelor imperiale. Astfel s'a înființat episcopia Aradului de astăzi, carea a fost tot sârbească până la anul 1865. când în urma despărțirilor ierarhice a devenit episcopia națională românească.

Primul Episcop al Aradului a fost Isaia Diacovici și după alegerea sa de Metropolit la Carloveț i-a urmat în calitate de administrator episcopesc episcopul Pacrațului din Slavonia Vasile Rajacici (1708—1710) și dela anul 1710 a căpătat episcop legal pe Ioanichie Martinovici (1710—1721) carele în mod usurpător de drept s'au numit și »Metropolit al Ienopoliei« pe la anul 1715 după cum adeverește un Antemis vechiu slavon, carele și astăzi se mai păstrează la episcopia Aradului și descoperit de mine în anul 1904.

Afară de aceste monumente istorice nestudiate de nime de ai noștri se mai află o mulțime de alte acte de deosebită importanță ca materialuri istorice pentru episcopii cari astăzi

le stăpânesc Românii nu altcum și pentru istoria mănăstirilor greco-orientale din Bănat.

Tot ne mândrim cu trecutul nostru istoric din Bănat și Ungaria, dară nime nuși ia timp ca să-l studieze fundamentat pe baza documentelor contemporane. În tot anul se aleg comisiuni istorice de sinoadele eparhiale din bărbați iscusiți, cari totdeauna nu lucră nimica! — Onoare escepțiunilor!

În arhiva patriarhală din Carloveț se mai află încă o mulțime de acte vechi de interes local, referințele de proprietate a Patriarhului față de submanuații săi episcopi sufragani, diplome donaționale, diplome de întărire a Patriarhilor și a episcopilor sufragani și altele.

Din acestea cunoaștem diploma Împăratului Leopold din anul 1691, prin carea conferoște Episcopului Ienopoliei și Aradului Isaia Diacovici mănăstirea Gergetegului din Srem, comuna Neradin și prediul Bancoveze. Iară în anul 1695 îi conferoște tot lui Isaia Diacovici pădurea Csontika de lângă Becicherecul-mare și o moară pe apă tot acolo pe râul Bega pe timpul când acesta ședeă în Becicherecul-mare.

În 18 Septemvrie 1695 donează Patriarhului Arsenie Cernovici cetatea Syrac. Trei ani mai târziu în 27 Iunie 1698 donează Împăratul Leopold pentru serviciile fidele ale Patriarhului Szecső jure perennali ca bun metropolitan bisericii greco-orientale. În Iulie 15 anul 1706 schimbă împăratul Szecső cu Dalya.

După moartea lui Arsenie Cernovici în anul 1707 se ordonează alegere noauă de Metropolit. Împăratul Iosif I dă poruncă Căpitanelor militare din Eszeg, Segedin, Arad, Petruvaradin, Buda, Komarom, Oradea-mare și Ineu ca să pornească membrii congresuali la Carloveț pentru alegerea Metropolitului, unde îi așteaptă ces. reg. consilier de curte Quarient ca denumit comisar regesc pentru alegerea noului Metropolit. — Administratorul sede vacante conduce trebile Metropolitane Stefan Methojacz, episcopul Bacski. — În 25 Septemvrie 1708 îndrumă Împăratul Iosif I direcțiunea camerală a Slavoniei ca să introducă pe admistratorul nou în toate bunurile metropolitane, precum Dalya, Belobrd, și Borova, cari bunuri au fost donate de reposatul Arsenie Cernovici.

În congresul acesta din 7 Mai 1707 a fost ales Metropolit Episcopul Ienopoliei Aradului carele după ce a obținut înalta confirmare de datul 24 Mai 1708 s'a dus la Viena să depună jurământul omagial și să mulțamească Curții pentru această înaltă grația Nu a avut noroc să conducă Metropolia, căci a murit la 21 Iulie a. 1708 în Viena. Sacrele-i oseminte i-s'au adus și s'au pus cu ceremonie cuvenită spre eternă odihnă în mănăstirea Cruședolului.

Prin urmare admistratorul și mai departe a condus trebile metropolitane până la 72 Aprilie 1709.

În 27 Mai 1710 trimit Sărbii o deputațiune la Împăratul, ca să întărească pe nou alesul Metropolit Sofronie Podgoricianiu, așa ca Metropolia să țină și episcopia Szremului, cercul Eszegului, precum și Mănăstirea Gerghetegului, satul Neradin, prediul Bankoveze, mai departe și bunurile Dalya Borova și Belabrdo, ceeace s'a și întâmplat. — Sofronie muri în Carloveț la 7 Ianuarie 1711.

Administrațiunea camerală din Bănat în Timișoara prin substitutul său la anul 1716 permite episcopului Timișorii Ioanichie Vladislavich, cumcă moara cu 2 petri de pe râul Bega lângă Becicherecul-mare, carea mai înainte eră a furcului Aga Durgut, acum de tot ruinată, să o reparêze și să plătească în tot anul pentru ea dare de 25 fl. v. a. la cassa camerală.

Anul următor substitutul cameral prin scriptul său de datul 21 Februarie 1717 mai onorează pe Episcopul Timișorii Ioanichie cu o grădină în Timișoara pe teritorul hotarului așa numit Baratann spre folosință până la altă dispozițiune camerală, care a fost proprietatea turcului Hussain Hadji.

Nainte de moartea Patriarhului Arsenie Cernovici Episcopul Isaia Diacovici pe lângă episcopia Timișorii conducea episcopia Aradului, Segedinului, Baciului și a Peciului cu reședința în Becicherecul-mare și s'a numit episcop tuturor acestor episcopii. — După moartea sa s'a instituit la Episcopia Aradului Vasile Raiacici, la Episcopia Seghedinului Christofor Methojacz, la Episcopia Peciului Nicolae Malentivici și la Episcopia Timișorii Ioanichie Vladislavich sau Vladislavich precum îl numesc unii istoriografi. — Despre posesiunile acestor episcopi nu se află nimic acte în Arhiva patriarhală din Carloveț.

În 30 Octomvrie 1714 iară se ivesc Sărbii cu pretenziuni la Curtea de Viena. Metropolitul lor Vichente Popovici roagă pe Majestatea Sa în numele » a tot poporului Iliric« ca 1) Privilegiile de isnou să le întărească. 2) Să permită ca greco-orientalilor să le fie permis a cumpără pământuri și case în provinciile cesaricești. 3) Să oprească pe ori și cine care îi împedecă și conturbă în religione și în datorințele lor bisericești. 4) Să demânde ca deputații naționaliști să aibă loc și drept de vot în Dieta țării ungurești. 5) Să nu se opună nime, ca Sărbii să-și poată alege dintre ei deputați la adunările comitatente și la alte conferințe urbane — țărăști.

Mijlocitor Sărbilor s'a angajat un agent de curte în persoana dlui George Godefried Koch, carele pe

1. Când muri și se îngropă în mănăstirea Remeta.

bun onorar li-a compus recurses la Curtea Vienei și le-a trimis la Metropolie spre subscriere și iarăși trimitere lui-și, informându-i din când în când despre demersul stărilor ilirice la Curte și cum au să ajungă mai sigur rugărilor la mânilor Măjestații Sale.

Între Curtea de Viena și Metropolia Carloveșului se susțineau relațiuni confidentiale față de Primatele catolic Grof Csáky dela Caloccea, carele a infestat pe Metropolitul Sârbilor Vichente Ioanovici, precând vizitase o mănăstire greco-orientală. A cerut dela curtea din Viena chiar și putere brahială militară în contra îngâmfatului catolic, acuzându-l direct la Curte că îl infestează în afacerile sale bisericești.

De deosebită importanță sunt doue acte vechi cari regulează organizația cauzei țiganilor din Slavonia. Împăratul Leopold I denumește la propria cerere a călugărului Mitrofan Popovici, vicarul mănăstirii *Chelei* de datul 4 Iulie 1695 de director (Voevodă?) a națiunii țigane de dincolo de Drava și Sava. Fie care cap de familie țigănească are să plătească anual la mânilor Voevodului 6 fl. v. a. în loc de robotă, care sumă Voevoda are s'o deporteze la cassa Camerală provincială. Voevoda poate pentru fiecare cap de familie a împărți 8 jugere de pământ și se împuternicește a alungă din țară familiile țigănești, cari nu posed pământuri. Țiganii să se poarte cu supunere față de Voevoda și să-l onoreze, iară Voevoda să subordinează inspecțiunii Camerale. Al doilea act o diplomă protecțională de datul 21 Faur 1696, prin carea Baronul Hayn, vicegeneralul și comandantul Sighetului ia sub scutul său pe susnumitul Mitrofan Popovici, directorul (Voevoda?) țiganilor.

Această laudabilă dispozițiune maiestatică ar putea servi de model și Guvernului de astăzi spre a înfrână vagabundagiul țiganilor de astăzi cari cutrieră țara dela un capăt la celalalt.

Emilian Micu preot.

„Să ne sprijinim școalele“.

— *Reflexiuni.* —

Am cetit cu atențiune articolul publicat sub acest titlu în Nrl. 28 al „Foi Diecezane“. Meditând asupra celor cetite, involuntar mi-s'a reimprospetat în memorie o priveliște din zilele trecute.

Treerătorii au fost gătat o parte a jărăzii de grâu și trebuiau să mute mașina mai înainte, să termine și restul. Se împărțesc pe la roate, dar puțin, câți erau strigă în dreapta, în stânga, se încoară din resputeri vinele pe tâmples se umflă, mașina se clătește puțin, dar nu pleacă. După multe încordări zădarnice, ceartă și gâlceavă, se îndură de ei mașinistul, îi așează la

punctele potrivite, le dă scurte îndrumări, îmbrânțește ruda în dreapta, apoi în stânga, îi stabilește direcțiunea, dă signalul și mașina ca prin minune pornește lin, apoi tot mai repede până la locul destinat. Lucrătorii nervoși și încruntați de mai înainte cu fețele senine, fluerând voios se întorc la locomobilul încă odată așa de greu și sub conducerea aceluiași cu aceeași ușurință l-au mutat așa, că peste 10 minute snopii, zburau între cântecele muncitorilor, iară noi zimbând priveam sacii, cari se rontunzeau mereu, umflați de grâul rumân și curat.

Cu această mașină am asemănat eu chestia școalelor noastre mult cercate. Ne încordăm din resputeri noi muncitorii de rând, jertfim putere, sănătate, interese materiale, și tot nu înaintăm așa, cum am dori. Prea multe sunt greutățile ce le întimpinăm și pe cari noi înșine, fiecare în parte nu le vom putea învinge, dacă nu vom dezvoltă energia noastră solidar sub conducere înțeleaptă.

Cetind dară șirele semnate de dl referent școlar *Dr. Dimitrie Cioloca*, o bucurie involuntară mi-a tresărit inima, văzând, că cel chemat a supraveghiă și a organiza dezvoltarea învățământului nostru, nu se mărginește numai la activitatea de birou alimentată de paragrafi și adesea ingrată, ci s'a hotărât să asigure ezistența școalei noastre prin temelia cea mai sigură, prin câștigarea și asigurarea interesului viu față de școală.

Fapt e, că poporul nostru își iubește școala și jertfește foarte mult pentru ea. Cunosc repartițiuni cu chei de 31—45%. Interesul publicului va trebui însă cucerit pentruca această jertfă să fie deplină, să se încasseze aceste aruncuri regulat, să se reducă la minim restanțele, în uele locuri foarte îngrijitoare. Poporul va jertfi bucuros ori cât pentru școală, dar numai atunci, când aceea va atrage cu momentele înălțătoare ale vieții școlare și se va impune poporului, ca ceva indispensabil. Domnii colegi mai cu esperință vor ști mai bine cari sunt aceste momente. Eu înșir numai cântarea în s. biserică, sărbările școlare, petreceri aranjate cu concursul băieților și altele, mici în sine dar bogate în urmări.

Cel mai puternic mijloc pentru cucerirea și păstrarea interesului în popor va fi totdeauna esemplul celor distinși, încunjuțați de stima și încrederea mulțimei. Pentru aceea am salutată cu bucurie șirele dui *Dr. Dimitrie Cioloca*, ca prima izbire ce a dat-o mașinei greoaie. Sperăm, că după aceasta va veni alta, se va formulă programul sănătos, care să adune într'o tabără toată obstea românească, ca umăr la umăr să scoată biruitoare cultura națională.

Ca muncitor de rând și pentruca până atunci să nu mă prindă nepregătit chemarea la luptă, mi-am făurit un fel de program modest. Mi-am propus, ca micul început de circa 10 cor. ce l-am pus fondului bibliotecii școlare din banii adunați cu steaua la Crăciun și din procentele cărților procurate pentru școlari, să-l măresc anual tot cu aceste venite, cu o parte din

eventualul venit dela petreceri împreunate cu prestațiuni de ale tinerimei. Pentruca să-i dau un avânt îmbucurător, mi-am propus să jertfesc o parte din grăul ce-l voiu primi în toamna aceasta și tot la astfel de dăruiți să îndemn și pe credincioși, m'am decis să nu perd nici un moment acomodat pentru a îndemna la daruri pe seama școalei.

Mă cugetam apoi, cât de bine va fi, când stabilindu-se forma potrivită — întreg publicul român se va organiza în lupta pentru cultura națională, când spre crearea unui fond școlar puternic se vor întrece în contribuiri institutele de bani, societățile diferite, privați cu suflet nobil și mâni darnice, preoți, învățători, economi săraci dar avuți în iubire de neam și lumină. Cât de bine ar fi dacă s'ar introduce sistemul *marcelor culturale*, fie de 1—2 fil., cari să figureze pe biletele de intrare la petreceri, anunțuri de logodnă și cununie felicitări de anul nou ș. a., cari încă ar aduce un venit considerabil. Mă cugetam apoi și la aceea, cât de bine ar fi, dacă în prăvălii, apotece, redacții, cafenele, ș. a. pe unde vedem câte și mai câte cutiuțe cu inscripții ca „Adakozzunk a vakoknak!” etc. și în cari se strecoară mulți gologani din buzunare românești, — dacă pretutindenea am afla câte o cutiuță cu inscripția „Școalei naționale amărite”.

Cam aceste reflexiuni le-a deșteptat în internul meu articolul cetit și acestea ar fi rămas ascunse în internul meu, dacă nu intrevenea ceva.

Înainte cu vre-o câteva zile mi-s'a dat adevărat să văd cum și contra acestor intențiuni curate, izvorite din inima mare a dlui referent școlar pentru înaintarea școalelor noastre s'a ridicat vocea, nesocotită a tipului de malcontent. Am luat din nou în mână „Foaia diecezană”. Poate eu nu am cetit bine, de nu am înțeles „răutatea” dlui referent, cu care ne batjocorește. Șirele publicate de dnul Dr. D. Cioloca însă tot aceea mi-au spus și acum, ca prima oară. Nu e batjocură la adresa poporului nostru, ci constatarea unui adevăr trist. Nu zice nimeni, că poporul nostru nu jertfește pentru școală, dar că nu se interesează de ea după cum ar trebui, — aceea e lucru constatat. Se fac, ce-i drept, adrepartări — poate chiar cu cheie de 50—60%, dar să studiam socoțile anuale ale comunelor acestora și vom vedea câtă restanță figurează în acelea. Puteavor mărturisii pentru interesul deosebit al poporului învățătorii, cari dacă și primesc regulat *salariul*, mai mult *din bancă* îl au decât din cassa cultului.

Praznicele și ospetele sunt datini foarte frumoase, dar mai pe sus de toate să accentuăm o trăsătură, care le-a caracterizat și cari trebuie să caracterizeze îndeosebi acum aceste serbări: *milostenia*, de care mai mult școala va trebui învrednicită. Restanțele cele multe, apoi lipsa donațiunilor benevole, — acestea arată lipsa de interes, pe care voiește dl Dr. D. Cioloca acum să-l deștepte și să-l asigure.

Dl referent bazat pe studii și experiența de toate zilele, sigur și-a construit planul de muncă. Nu pot fi chemat eu a-l sfătui, și sunt sigur, că și statul ne-

cerut al cutărui malcontent numai cu zimbetul compătimirii meritate îl va fi respătit. La aceasta țin cu toată siguranța.

Dat e, că de când e lumea, oamenii nu au putut fi toți buni și toți asemenea, precum nu pot fi nici acum toți de un calibru. Acela însă e conducătorul cel înțelept, care știe *validitatea puterile* fiecăruia la locul său. Dl referent în decursul activității sale a dovedit că știe apăra interesele școalei, ocrotind pe cei vrednici și înfrânând cu strictetă pe cei nechemați. Încerderea noastră deplină va trebui să o punem deci în activitatea Dsale, care va ști să îmbărbăteze pe cei buni și să disciplineze totodată îndreptând pe cei răi, fără a sămăna ură și a provoca desbinări distrugătoare.

G.

La Sântul munte (Athos)

(Continuare)

La debarcarea vaporului ne-au așteptat părinții cu caiul Mănăstirei „Prodromul”. Îți eră mai mare dragul să vezi pe căvioșii părinți așteptând pe stăpânul lor. Noaptea am rămas la „Dofin” unde este o agenție grecească și administrația turcească pentru vinzarea pașapoartelor.

După ce s'a luat provizia Mănăstirei, am plecat cu caiul Mănăstirei și îndeseară am ajuns la arsenalul mănăstirei. Aci am fost întâmpinați de fostul superior al Mănăstirii Gedeon, retras aci la liniște. După debarcarea din caic și după ce am luat o cafea, ne-am pornit pe Munte, urcând cam o jumătate oară până la mănăstire. La Mănăstire ajunși am fost odihniți și ospătați în mod exemplar.

Părinții trăiesc într-o desăvârșită armonie. Pe fruntea lor e zugrăvită liniștea, blândeța și bunătatea inimii, uniți în gând și în dorul mântuirii. Biserica Mănăstirei e un adevărat raiu. Impresia ce ți-o face interiorul bisericii e nespuse de puternic.

Icoana Maicei Domnului, după tradiție, zugrăvită cu dumnezească minune, parcă o vezi vie. În tot locul unde părinții sunt împărțiți la ascultări, se vede cetindu-se Pravila călugărească. Cele 7 laude sunt împărțite în 4 grupuri, anume: La 1 oară după mezul nopții la 7 dimineața, seara vecernia și după cină, pavecernița, adevărat după cinarea.

În Mănăstire să păstrează o bucățică mică din însuș sfântul lemn, pe care a fost spânzurată viața noastră, Domnul nostru Isus Hristos și moaștele sf. Nil izvoritorul de mir cu bună mireasmă.

După ce am convenit și făcut cunoștință cu mai mulți părinți, am aflat pe părintele *Grichentie*, originar din Oravița. E om cu studii și totodată medic al Mănăstirei. Am aflat apoi pe părintele Nicandru, duhovnic foarte iscusit, la care m'am mărturisit, folosindu-mă mult dela dânsul. Am aflat pe părintele Simeon, ieromonah macedo-român, călugăr de model și foarte erudit. Părintele Arsenie archondarul, părin-

tele Ieroftei și alții, toți călugări foarte buni și simpatici.

Cu aceștia și alții, ale căror nume nu le mai țin minte, am petrecut câteva zile, cu cea mai mare dragoste duhovnicească.

Mărti în 4 Iulie am plecat cu mai mulți părinți la *Lavra Sfântului Atanasiu*, începătorul vieții chinoviale din Sfântul-Munte*. Aceasta mănăstire din veacul al X. stă ca o stâncă de granit. Aci să adăpostesc 300 călugări greci și tot aci e icoana Maicei Domnului cea făcătoare de minuni, și tot aci a cântat sfântul Ioan Cucuzel, de care se minunau și țapii când îl auziau.

Eră tocmai hramul Mănăstirei. Privegherea a ținut dela orele 5 seara până mâncă-zi la 10. Am avut fericirea să aud cântând pe cei mai renumiți psalți ai Sfântului-Munte. După ora întâiu avui fericirea să sărut sfântul lemn îmbrăcat în aur și sticlă pe care a fost răstignit Domnul Isus Hristos. Am sărutat capul sfântului Vasilie și al Sfântului Ioan Gură de Aur, ambele în cutie de argint.

Aci au fost adunați aproape 1000 de călugări, cu cari avui fericirea a participa la masă, după care ni-s'a dat vin din butea Sfântului Atanasie, care până acuma cu voia lui Dumnezeu nu s'a golit de tot nici odată; căci totdeauna pe cât se scoate pe atâta se toarnă iarăși în ea.

Crucea care o purtă Sfântul Atanasie e mare și cu fer. Am luat-o și eu la grumaz, cum de regulă fac închinătorii și am simțit că e grea; dar Sfântul o purtă cu drag.

Călugării greci, de și nu sunt oameni simpatici totuși mie mi-au dat deosebită atențiune. Ei au în Sfântul-Munte tot ce-i mai scump. Mănăstirile cele mari teritoriul pe care sunt o mulțime de schituri, e tot al călugărilor greci. Părinții din Sfântul-Munte se silesc a învăța limba greacă, căreia și Turcii îi dau mare atențiune.

Dela Sfânta Lavră ne-am întors îndărăpt la Prodromul. Măne-zi, Vineri, după ce Soborul Mănăstirei în urma rugărei mele o hotărât, ca Părintele *Domelie*, originar din Săcele, care a petrecut 30 de ani în Sfântul-Munte, să vie cu mine la Caransebeș, spre a se convinge dela Prea Sfinția Sa că dorim să introducem la Mănăstirea noastră regulele Sfântului-Munte Athos, am plecat cu cătărul mănăstirei spre *Caria*, capitala Sfântului-Munte. *Caria* e o comună cu o pozițiune foarte frumoasă: Locuitorii sunt negustori, având măgăzii cu deosebite obiecte necesare pentru gospodărie și de ale mâncării. În centrul orașului se află casa Administrației centrale și a comunității religioase din Sfântul-Munte. Două zile am mers cu asinul, având de călăuz pe Părintele Xenofont, trimis de stareț cu mine. Drumul l-am făcut printr'o căldură nespus de mare.

(Va urma)

Academia română

— Concursuri pentru premii
1906. —

Regulamentul Organic a dat țării prima întocmire pe baze moderne.

Se va arăta ce părți din acel instrument sunt dezvoltări și precizări de instituțiuni ce existau în țările române, și cari părți conțin inovațiuni.

Se va arăta cari sunt părțile lui dăunătoare pentru dezvoltarea ulterioară a țării și mai ales pentru situațiunea țăranilor.

Se vor deosebi părțile cari provin din instrucțiunile rusești, cele cari reprezintă vederi ale lui Kiseleff sau ale lui Mințiaki, și părțile cari provin din colaborarea boierilor români.

Se va arăta de ce spiritele înaintate au fost ostile regulamentului Organic.

Se va arăta dezvoltarea ce a luat producțiunea și exportul țării dela 1830 la 1848.

La Domniile regulamentare, adică în Muntenia Alexandru Ghica (1834—1842) și Gheorghe Bibescu (1842—1848), iar în Moldova Mihail Sturdza (1834—1849), se va dezvoltă, afară de istoria diplomatică a acelei epoci și curenții de idei ce s'au ivit și s'au întărit în timpul perioadei regulamentare, producând mișcarea dela 1848, și s'au formulat în mod definitiv în cerințele Divanului ad-hoc.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 1 Septembrie 1907.

VI. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, divizibil, se va da în sesiunea generală din 1908, prin Secțiunea istorică, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria lui Mihail Viteazul, 1593—1601. — (Deciz. 1 Aprilie 1903).

Lucrarea va cuprinde, după o scurtă privire asupra domniilor imediat anterioare și asupra stării economice culturale și financiare a țării, o schiță asupra carierei lui Mihail Viteazul, înainte de a ajunge Domn, și o povestire a domniei lui dela suirea pe tron și până la moartea lui. Se vor espune toate faptele și toate relațiunile lui cu țările vecine și se vor studia urmările ce a avut domnia lui asupra dezvoltării interne a țării și asupra situațiunii ei politice după moartea lui. Autorul va țineă cont de toate izvoarele publicate, mai ales de cele conținute în colecțiunea Hurmuzaki și după putință și de cele interne inedite. Lucrarea întregă va cuprinde 400—500 pagini în 8°. Indicațiunea izvoarelor va fi cât se poate mai minuțioasă, completă și exactă.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 1 Septembrie 1907.

VII. Premiul Ioan Kalinderu, de 1.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1908, prin Secțiunea istorică, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului:

* Cea dintăiu mănăstire a fost ridicată deja la 867 de arhimandritul Ioan Colobol din Constantinopol.

Monografia economică, statistică și socială a unei comune rurale din România. — (Deciz. 28 Martie 1906).

Autorii se pot povățui, între altele, după lucrările de aceeași natură ale Drului A. Buchenberger, în special ancheta agrară a Marelui Ducat de Baden și principiile politice agrare germane (Grundzüge der deutschen Agrarpolitik, I); după lucrările lui Leplay (colecțiunea intitulată: Les ouvriers européens), mai ales pentru metoda acestui autor, precum și Monographies des communes, după alte lucrări de acest fel.

Autorii se mai pot povățui după programul de monografie alcătuit și publicat de Ministrul de Interne în 1903, atât ca cârticică deosebită, cât și în „Monitorul Oficial” Nr. 166 din 18 Octombrie 1903. De la 1903 au apărut un mare număr de monografii de comune, atât din țară cât și din Transilvania și Bucovina.

Nu se cere o lucrare așa de dezvoltată ca aceea de altfel escelentă, a preotului I. Antonovici din Bârlad despre comuna Bogdana, care are 478+188, adică 666 de pagini format mare, cu ilustrațiuni etc., dar nici atât de scurtă, cum e de exemplu monografia comunii Priboeni din Muscel de dl Rădulescu-Codin, care nu e decât de 44 de pagini mici.

Materia să fie de cel puțin 100 de pagini octav.

Chestiunile de tratat sunt cele din programul Ministerului de interne din 1903 cu următoarele deslușiri:

1. Istoricul comunii poate să nu fie făcut decât pentru secolul trecut. Dacă însă se leagă fapte istorice vechi ori legende de comuna descrisă, ele se vor relata exact și pe deplin.

2. Să se dea cea mai mare atențiune chestiunilor economice și să se facă socoteală foarte exactă de ceea ce câștigă într'un an, din toate îndeletnicirile și din toate ajutoarele ce primesc, vre-o 2—4 familii de țărani de diferite condițiuni, și de toate cheltuielile, petruca să se știe precis care este bugetul unei familii de țaran.

3. Întrebările, în număr de 13, privitoare la conștiința națională și la politică, dela sfârșitul programului din 1903, să nu se trateze în mod oficial convențional, ci să se relateze sincer și din observațiuni proprii adevărul, așa cum este bun sau rău, căci relațiunile convenționale ne lasă tot în ignoranța totală de mai înainte.

4. Autorii să nu se mai întinză asupra chestiunilor de folklore, căci acestea intră într'altă ordine de idei.

5. Autorii să caute să precizeze cu cifre tot ce descriu, fiindcă numai așa va fi folositor materialul lor. Recursele țăranilor, prețul cât îi costă pământul luat dela arendași, când se ține seamă de tot ce au de făcut, de plătit și de dat, greutatea vitelor de muncă care indică puterea lor, hrana persoanelor — toate acestea și în genere tot ce se poate pune în cifre, să fie dat sub această formă.

6. Să se observe că în programul dela 1903 sunt părți cari nu se aplică oricărei comune. De ex. la proprietatea fonciară, chestiunile 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,

11, 12 sunt privitoare la moșneni sau răzeși; ele nu privesc deci comunele unde nu sunt răzeși sau moșneni

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 1 Septembrie 1907. (Va urma).

Varietăți

Doxologia la ziua nașterii Maestății Sale, Sărbătătă în 5/18 August, s'a celebrat în catedrala din loc prin I. P. C. Sa părintele arhimandrit și vicar episcopesc *Filaret Musta*, asistat de P. C. Sa părintele protosincel *Dr. Iosif Tr. Badescu*, P. O. D. protopresbiter *Andrein Ghidiu* și presbiterii *Spiridon Sandru* și *Gheorghe Buru*. — Au luat parte reprezentanții Consistorului diecezan, ai institutelor noastre de învățământ, ai forurilor civile din loc, etc.

Reuniunea învățătorilor noștri la București. Din loc competent ni-se anunță, că mișcarea pentru excursia la expoziția din București ce o aranjază Reuniunea învățătorilor noștri, e foarte mare. S'a anunțat un număr neașteptat pentru această excursie, care pe lângă prețul minimal ca taxă, ne oferă ocaziunea cea mai potrivită de a vedea rostul popoului român după 18 veacuri dela zămislirea lui. În programul excursiei este luată și vizitarea orasului Constanța pe malul Mării-Negre, apoi Sinaia cu superbele-i regiuni, eventual și a altor puncte mai însemnate din țară. Prețul călătoriei pe căile ferate atât aici în țară, cât și mai ales în România, va fi esențial redus. Amintim, că ocaziunea aceasta va fi cea mai potrivită, deoarece pe timpul acesta (dela 9—14 Septembrie n.) va avea loc festivalul corurilor române, apoi sosirea a 2000 țărani din Bucovina etc. iar de altă parte vor fi gata toate paviloanele și vor fi trecut zilele caniculare. Anunțările se fac la prezidentul Reuniunii dl *Ioan Marcu* în Bogșa-montană (Német-Bogsán), având a se trimite la adresa dsale în contul speselor de călătorie suma de 10 cor. Orice dispoziții ulterioare vom publica cu plăcere în foaia noastră. Lozinca deci să ne fie: La București!

† **Axente Severu**, unul din prefecții legiunilor naționale din 1848/9, a răposat luni sara în 31 Iulie (13 August) în spitalul dela Brașov. A fost născut la 1821 în Frăua (com. Târnavă-mare). În mormântarea s'a făcut conform dorinții marelui defunct, la Blaj. Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă!

Fundațiunea Dr. Liviu Marcu din Lugoj publică concurs cu terminul 7/20 August pentru șase locuri gratuite și 40 locuri cu plată lunară de 30 cor. în internatul gr. or. român pe seama elevilor dela școlile normale și gimnaziu din Lugoj. Rugările să se adreseze prezidentului Dr. G. Popovici.

Caz de moarte. Primim următoarea veste tristă: Marți în 1/14 August a. c. am petrecut la lăcașul de veșnică odihnă pe preoteasa *Ana*, soția preotului și asesor al scaunului protopresbiteral *George Popoviciu* din Zăguzeni. Reposata a fost o mamă adevărată, o soție credincioasă și o econoamă fără păreche și neîntrecută. A mai caracterizat-o și această împrejurare în viața socială, că a fost o creștină evlavioasă, mamă îndurată săracilor și mângâierea celor întristați. Ospitalitatea și afabilitatea ei erau proverbiale. Frumosele însușiri de cari s'a bucurat repausata, au adus cu sine ca să o petreacă la mormânt și să-i dea ultimul tribut de pietate un public ales și numărös din comună și împrejurime. Actul funebral l-a săvârșit P.

On. Domn protopresbiter tractual Andrei Ghidiu, azistat de diaconul și profesorul Dr. Petru Ionescu și cu conlucrarea preoților Spiridon Șandru asesor consistorial și controlor diecezan, George Petrescu magistrul de rituale la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș, Ioan Stoian paroh în Caransebeș, Aurel Spătan paroh în Sacul, Valeriu Nicolaeviciu preot în Valeaboului, Patriciu Rădoiu paroh în Jupa, Eftimie Lăpăduș paroh în Căvăran, Romul Jurchescu paroh în Peștere, Ioan Bogdan preot în Mătnicul-mare, Emil Stoian paroh în Valeapau, Ioan Turcan paroh în Maciova și Dimitrie Soceneanțu capelan în Sacul. Cântările funebrele le-au executat alternativ cu preoții învățătorii Maxim Dalea din Jupa, George Lipovan din Maciova, Pavel Jurchescu din Ruginosu, Ioan Roșca din Mătnicul-mare, Donisie Popoviciu din Prisaca, Ștefan Otonoga din Coștei, Vasile Tărian din Sacul etc. Vrednica proteasă a lăsat în doliu și cu inimă sfâșiată de durere pe soțul și copiii minoreni Nichi, absolvent de cl. VI-a gimnazială și Mircea, elevul școlii primare din Zagujeni; apoi pe nemângâiata ei mamă Ilca și fica Mărioara măritată Cornean. În momentul de grea încercare trimitem întristatului preot George Popoviciu și familiei condolențele noastre sincere rugând pe atotputernicul Dumnezeu ca să le dăruiască tărie sufletească și trupească pentru ca să poată suportă cu resiguațiune lovitura grea ce au îndurat.

D.

La expoziția din București. Luni a plecat Reuniunea învățătorilor din stânga Mureșului sub conducerea protopresbiterului Dr. Traian *Pulici* în excursie la expoziția din București. Cătră învățătorii și învățătoarele cari aparțin acestei Reuniuni s'au alăturat încă și alte persoane, între cari protopresbiterul Gherasim *Sirbu* cu familia (Belint), protopresbiterul Ioan *Pinciu* cu familia (Ciacova), Sever *Secula* (Arad), N. *Martinoviciu* cu familia (Topolovețul-mare), L. *Săcoșan* (Cubin) și Bucovineanul Isidor *Ieșan* (Seraievo) Eră o agitație și o veselie în gara din Caransebeș, ce nu se poate descrie. Se putea ceti din fața lor marea însuflețire ce le stăpâna inimile, mai ales văzându-se tot mai aproape de granița țării pe care voiau să o vadă cât mai iute. Escurzionistii purtau insignii vinete în mărimea unui taler cu inscripția: „Reuniunea inv. rom. Timișoara“. În această escurzie Reuniunea are sa atingă și Constanța, Constantinopolul, Târgoviștea, Argeșul și Sinaia. Acum urmează excursia Reuniunii învățătorilor noștri. Deci la expoziție!

Turneul artistului Zaharie Bârsanu. Duminică în 6/19 August la 8 ore sara în *saleta* hotelului „*Pomul verde*“ din loc artistul nostru Z. Bârsan, cunoscut dejă publicului nostru, în societatea dsoarei artiste *Olimpia Brașoveanu*, va da o reprezentare teatrală împreună cu declamațiuni. Recomandăm cu căldură participarea ori cărui român de bine.

Dela Reuniunea învățătorilor noștri primim în ultimul moment următorul aviz: Apropiindu-se terminul pentru insinuările la excursia de studii proiectată spre vizitarea expoziției generale din București, din nou apelăm la P. T. membri ai Reuniunii să grăbească cu insinuările și trimiterea taxei de 10 coroane în contul speselor de călătorie. La întrebările, ce ni-se fac în privința pasapoartelor, răspundem pe calea aceasta, că sunt deajuns numai insinuările și pe baza acestora se exporează prin Prezidiul Reuniunii pasaport general pentru toți participanții. Bocșa montană (Német Bogsán) 15 August, 1906. *Ioan Marcu* președintele Reuniunii.

„**Societatea pentru crearea unui fond de teatru român**“ își va țineă adunarea generală din anul acesta în *Lipova*. (com. Timiș) la 15/28 August. Onorații oaspeți, cari vor lua parte la această adunare, pentru a li-se putea câștiga cvartire, sunt rugați a se anunța cel mult până în 26 August st. n. la dl prezident al secției de încvartirare *D. Român* în *Maria-Radna*. *Comitetul executiv*.

Posta Redacțiunii

Dlul R. P. in Mircova, „*Nazarenismul*“ s'a retipărit și separat în broșură și se vinde la Librăria diecezană din Caransebeș cu prețul de 2 cor. bucata, plus 10 fil. portul postal.

Păr. M. G. „*Aton*“ e o formațiune românească după cuvântul grecesc „*Athos*“. Mai întrebuițat și mai cunoscut este numele geografic „*Athos*“. Dacă Greci îl numesc „*Athos*“, nu urmează că ei ar fi necredincioși.

Licitațiuni minuende

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistor diecezan dtto 4 Iulie 1906 st. v. Nr. 2584 B ex 1906 și în conțelegere cu P. O. Domn protopresbiter tractual, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. rom. din **Cacova** (*Kákova*, comitatu' *Krassó-Szörény*) pe ziua de 3/16 Sept. 1906 la 3 oare d. a. în localitățile școlii din loc.

Prețul de esclamaire este 71.501 cor. 63 fil.

Doritorii de a întreprinde acest lucru, au a depune vadiul de 10% în bani gata sau obligațiuni de stat, înainte de începerea licitațiunii.

Numai acei întreprinzători se vor admite la licitațiune, cari sunt cvaliificați în arta zidirei și vor da revers comitetului parohial că cunosc pe deplin atât planul și specificațiunea de spese și măsuri, precum și condițiunile de licitațiune, cari până la ziua licitațiunii se pot vedeă la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a preferi pe măestrii întreprinzători probați și esperti, despre a căror prestațiuni și-au câștigat deplină convingere.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în *Cacova* la 23 Iulie (5 August) 1906. [62] 1—3

Ioan Cioc
not. com. pa ohal.

Ștefan Lipovan
prezidentul com. parohial.

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan dtto 14 Iuliu a. c. Nr. 1624 Șc. se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei case bisericesti corespunzătoare pentru instrucțiunea tinerimei școlare gr. or. rom. din **Ghilad** protopresbiteratul *Ciacovei*.

Prețul de esclamaire e 8212 cor. 86 fil.

Licitațiunea se va țineă în 20 August (2 Sept.) a. c. la 10 ore a. m. în sala școlii gr. or. rom. de prunci din *Ghilad*.

Planul de zidire și specificațiunea de măsuri și spese se poate vedeă în fiecare zi la oficiul parohial din loc.

Reflecțanții vor depune la începerea licitațiunei vadiul de 10%.

La licitațiune se vor admite numai concurenți calificați și cu renume bun.

Ghilăd, din ședința comitetului parohial ținută la 30 Iulie 1906. 1—3 [63]

Aureliu Drăgan m. p.
președ. com. parohial

Romulus Biora m. p.
not. com. parohial.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului de *invățător* la școala confesională gr. or. rom. din **Bichigi**, protogresbiteratul Făgetului să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Pentru conferințe 12 cor.
3. Pentru scripturistică 6 cor.
4. Pentru adunarea generală 20 cor.
5. Pentru lemne 120 cor. și adică: 40 cor. pentru sala de învățământ, iar 80 cor. pentru învățător. Lemnele are alegândul învățător a și-le aduce pe se-sele sale.

6. Pentru participarea la înmormântări, unde va fi poftit, una coroană, iar cu liturgie două cor.

7. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădina de 800 □.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică și scripturistica în comitetul și sinodul parohial.

Pentru serviciile prestate înainte de ocuparea acestui post comuna nu acordă alesului nici un fel de emolument decât cele indicate aici.

Preferiții vor fi cei apti pentru conducerea corului vocal.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul prescripș, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, dar nici decum în ziua de alegere.

Bichigi din ședința comitetului parohial ținută la 30 Iulie 1906.

1—3 [64]

Comitetul parohial.

În conșelegere cu mine: *Sebastian Olarin* m. p. protopresbiter tractual.

Arverési hirdetmény.

Alulirott, mint néh: Strauss Ferencz volt karánsebesi lakós kereskedő csödtömegének a karánsebesi kir. törvényszék mint csöd bíróságnak 311/1906 p. sz. végzésével kirendelt csödtömeggondnoka ezzenel köz-hirré teszi, hogy a csödtömegvagyonhoz tartozó, a csödleltár 1—996 tételei alatt felvett ingóságok u. m.

Redactor responsabil: **Dr. Petru Barbu**

hutorok, üzleti berendezés, állványok, fűszerárak, különösen pedig a vaskereskedés körébe tartozó vasárak stb., melyeknek beszerzési ára 9483 kor. 65 fill. becsára pedig 9832 kor. 60 fill., — folyó **1906 évi augusztus hó 30-án d. e. 8 órakor** és következő napjaiban Szentmiklósy András bírósági végrehajtó közreműködése mellett nyilvános birói árverésen tételenként el fognak adatni.

Árverelni szándékozók ezzenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett és a csödleltárban részletezett ingóságok az 1881 és LX. tez. 107 és 108 §§-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbb ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Karánsebes 1906 évi augusztus hó 8-án.

[60] 2—3

Dr. Brădiceanu Mihály

ügyvéd csödtömeggondnok.

În totdeuna bani în buzunar

Până la 200 sau 300 coroane lunar, profit pentru doamne și domni din toate clasele și pretutindeni prin reprezentanțe, lucrări de mână, adrese etc. pentru articole de consum. Detalii sub **MERCUR, Nürnberg, Fürtherstrasse 78.**

[61] 1—10

Se află de vânzare la Libr. diec. în Caransebeș

CARTE DE RUGĂCIUNI

și

Cântări bisericesti

Intocmită

Cu binecuvântarea Prea Sântiei Sale
Domnului Episcop diecezan

Nicolae Popea

de

Dr. Petru Barbu

Caransebeș, 1904
Tipografia și Librăria diecezană.

Prețul unui exemp. dela 50 fill. până la 20 cor

Tiparul și editura Tipografeii diecezane în Caransebeș.